

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

Соціальна географія

підготовки **бакалавра МС**

галузі знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальності **014 Середня освіта (Географія)**

освітньо-професійна програма **Середня освіта. Географія. Економіка**

Силабус освітнього компонента «Соціальна географія» бакалавра МС, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта. Географія, за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Географія. Економіка».

Розробник: завідувач кафедри економічної та соціальної географії, к. геогр. н., доц. **Погребський Т. Г.**

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Ткачук Н. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії
протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри: _____

Погребський Т. Г.

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: «01 Освіта / Педагогіка» Спеціальність: «014 Середня освіта (Географія)» Освітньо-професійна програма (Спеціалізація): «Середня освіта. Географія. Економіка.» Освітній ступінь: бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання – 3
		Семестр – 6-ий
		Лекції – 10 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) – 20 год.
	Самостійна робота – 110 год.	
	Консультації – 10 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	українська	

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Погребський Тарас Георгійович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Завідувач кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/ Погребський_Тарас_Георгійович
Телефон	+380994962521
e-mail	pogrebskyi.taras@vnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен понеділок 15.00–16.20, аудиторія С-617А

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу

Освітній компонент «Соціальна географія», складений відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра МС галузі знань «01 Освіта / Педагогіка»; спеціальності «014 Середня освіта. Географія»; освітньо-професійної програми «Середня освіта. Географія. Економіка.»

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі отримають знання про місце соціальної географії в системі географічних наук, історію та етапи розвитку соціальної географії, методи соціально-географічних досліджень, внесок видатних вчених у розвиток соціальної географії, основні поняття, категорії, сучасні концепції, перспективи розвитку, практичне застосування результатів соціально-географічних досліджень, відношення та процеси, властивості та функції суспільства.

Пререквізити

Студенти повинні мати загальні знання з географії, суспільної географії та наук про Землю.

Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення освітнього компонента: «Соціальна безпека регіонів», а також дисципліни вільного вибору.

Мета і завдання освітнього компонента

Мета вивчення освітнього компонента «Соціальна географія» – висвітлення теоретичних та прикладних питань соціальної географії, особливості її становлення та розвиток у цілому в світі та, зокрема, в Україні, розкриття традиційних та новітніх підходів, методів та напрямів соціальної географії, враховуючи її новий статус світоглядної дисципліни, яка одночасно має і значну практичну спрямованість.

Основні **завдання** вивчення освітнього компонента:

- дати теоретичні знання та сформувані практичні навички щодо розуміння та дослідження територіальних відмінностей соціального розвитку як окремих соціальних груп, так і всього населення;

- показати можливості нового статусу соціальної географії, як науки, яка спроможна внести вагомий вклад у вирішення глобальних проблем сучасної цивілізації, а також сьогоденних проблем регіонального розвитку.

Результати навчання (компетентності)

На основі вивчення здобувач має набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування

теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності (ФК):

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

Предметні компетентності (ПК):

ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні та економічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і соціально-

економічних процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних та економічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та регіону.

ПК9. Здатність відтворювати основні теорії та закони економіки, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів системних економічних знань, компетентності підприємливості та фінансової грамотності.

Результатом вивчення освітнього компонента «Основи суспільної географії» є:

РН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН9. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН10. Демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН1. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, економіки предмет їх дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної та економічної науки.

ПРН3. Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує

зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.

ПРН4. Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.

ПРН5. Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.

ПРН6. Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, економіки, теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні, економічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії, економіки.

ПРН8. Розуміє глобальні суспільно-географічні процеси, вміє складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства.

ПРН9. Характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону.

ПРН10. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії, економіки, підприємництва та фінансової грамотності для виконання освітньої програми закладів загальної середньої освіти.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекцій.	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
Тема 1. Теоретико-методологічні аспекти соціальної географії	30	2	4	22	2	ДС, РК, ІРС/15
Тема 2. Сутність соціально-географічного простору, часу та процесу	30	2	4	22	2	ДС, РК, ІРС/15
Тема 3. Методи та організація соціально-географічних досліджень	30	2	4	22	2	ДБ, ІРС/15
Тема 4. Географія охорони здоров'я, освіти, дозвілля та споживання	30	2	4	22	2	ДС, РЗ, ІРС/15
Тема 5. Соціально-гуманістичні напрями географічних досліджень	30	2	4	22	2	ДС, РЗ, ІРС/15
Контрольна робота						Т / 25
Всього годин / Балів	150	10	20	110	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та контрольного опитування. У будь-якому випадку здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього

процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилень на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак

академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного курсу на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному курсі на платформі Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Неформальна освіта при викладанні освітнього компонента

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._ред.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/71-2/нормативні-документи-вну-імені-лесі-у>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента. У цьому випадку завдання із цих видів поточного контролю оцінюються, в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з

поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:

- поточну роботу з відповідних тем;
- виконання завдань з відповідних тем (під час аудиторного заняття та на платформі електронного курсу Moodle).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих його завершальних етапах у формі заліку.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Навчальна дисципліна оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 - 74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Обґрунтуйте об'єкт і предмет дослідження соціальної географії з урахуванням різних підходів.
2. Поясніть різницю між об'єктно-предметною областю дослідження суспільної та соціальної географії.
3. Розкрийте сутність понять «соціальна сфера» та «соціогеосистема».
4. Охарактеризуйте місце та склад соціальної географії в структурі суспільної географії.
5. Обґрунтуйте важливість функцій соціальної географії. Поясніть появу нових функцій соціальної географії.
6. Охарактеризуйте основні завдання соціальної географії в сучасних умовах.

7. Обґрунтуйте вплив соціального запиту на розвиток соціальногеографічних досліджень. Наведіть приклади.
8. Коли виник термін «соціальна географія»?
9. Які напрями та підходи лежать в основі формування соціальної географії?
10. Як і чому змінювалися фокуси соціально-географічних досліджень у ХХ столітті?
11. Назвіть особливості соціально-географічних досліджень у радянський період.
12. Як Ви розумієте поняття «культурний поворот» в соціальній географії, подолання «дематеріалізації» та «деполітизації» соціальної географії?
13. У чому сутність соціально-просторової діалектики?
14. Охарактеризуйте ключові фокуси сучасної соціальної географії в світі.
15. Дайте визначення простору. Поясніть особливості географічного та соціального простору.
16. Назвіть особливості сприйняття простору на рівні соціуму.
17. Охарактеризуйте сутність сакральних уявлень про простір та його секуляризації.
18. Поясніть, що таке вимірність географічного простору і для чого вона використовується.
19. Розкрийте сутність просторової організації суспільства.
20. Поясніть специфічні ознаки та властивості соціальних систем. Дайте визначення соціогеосистем.
21. Поясніть доцільність виділення складових соціогеопроесу. Дайте їх характеристику.
22. Розкрийте сутність основних методологічних підходів у соціально-географічних дослідженнях. У чому полягає їх взаємодовнюваність?
23. Поясніть поняття цілісності, емерджентності, інформаційності, ієрархічності, впорядкованості системи.
24. Яку роль у соціально-географічних дослідженнях відіграє історичний підхід?
25. Поясніть чим відрізняються кількісні та якісні методи дослідження в соціальній географії. Чим зумовлюється їх вибір?
26. Розкрийте особливості застосування методів обрахунку інтегральної функції впливу соціально-географічних об'єктів.

27. Як здійснюється багатовимірна класифікація соціально-географічних об'єктів?
28. Розкрийте механізм моделювання траєкторії розвитку соціогеосистем.
29. Розкрийте сутність поняття «населення» та обґрунтуйте його характерні ознаки.
30. Як співвідносяться поняття геодемографічна ситуація та геодемографічний процес?
31. Охарактеризуйте режими та типи відтворення населення. Чи можна управляти процесом відтворення населення? Якщо так, то яким чином?
32. Розкрийте сутність теорії мальтузіанства. Поясніть її позитивні та негативні сторони.
33. Поясніть сутність поняття демографічного переходу. Чим викликане виникнення концепцій другого та третього демографічного переходу?
34. Охарактеризуйте сутність понять якість населення та демографічний потенціал.
35. Які передумови і фактори впливають на соціально-демографічний розвиток? На що спрямована демографічна політика?
36. Які види безробіття набули найбільшого поширення серед молоді в Україні?
37. Охарактеризуйте види зайнятості за критерієм реєстрації.
38. Визначте ключові положення поняття ринку праці.
39. Які чинники зумовлюють територіальну мобільність молоді?
40. Розкрийте сутність покрової та ланцюгової моделей міграцій.
41. Порівняйте економічні та соціально-психологічні концепції міграційної поведінки населення.
42. Наведіть приклади проблем, які зумовлюють трудові міграції з України.
43. Як розглядається поняття «культура» з точки зору соціальної географії?
44. В чому особливості традиційної та нової культурної географії?
45. Дайте порівняльну характеристику концепцій культурних ландшафтів та культурних регіонів.
46. Наведіть приклади різних форм і видів просторової дифузії культурних інновацій.
47. Що є предметом вивчення географії мов та лінгвістичної географії?
48. Як співвідносяться географія релігії та сакральна географія?

49. Розкрийте сутність концепції сакральних просторів.
50. Як співвідносяться предметні області медичної географії та географії здоров'я?
51. Як ви розумієте поняття «місця» в географії здоров'я? Що включає географічне вивчення емоційних аспектів здоров'я?
52. Розкрийте сутність поняття «дозвілля». Назвіть специфічні ознаки дозвілля.
53. За якими критеріями класифікують заклади дозвілля? Наведіть приклади.
54. Як співвідносяться поняття «вільний час», «дозвілля», «відпочинок», «розваги», «рекреація» і «туризм»?
55. Як Ви розумієте поняття «суспільство масового споживання»? Подумайте, якими факторами обумовлена сучасна трансформація суспільства масового споживання на суспільство спільного споживання.
56. Проаналізуйте підхід А. Дернінга щодо виділення класів населення за особливостями споживання.
57. У чому полягає сутність гуманістичного підходу в географії? Окресліть об'єктно-предметну область гуманістичної географії. Як співвідносяться гуманістична географія і гуманітарна географія?
58. Чим територіальна ідентичність відрізняється від регіональної ідентичності? Які фактори впливають на регіональну ідентичність?
59. Розкрийте сутність понять «почуття місця» та «безмісцевість». Наведіть приклади.
60. У чому полягає прикладне значення дослідження територіальної ідентичності та створення перцепційних портретів регіонів?
61. Для чого використовуються ментальні карти?
62. Визначте ключові положення понять «фемінізм» та «гендер».
63. У чому полягає відмінність між феміністичною та гендерною географією?
64. Розкрийте сутність понять «рівень життя» та «спосіб життя».
65. Як оцінюють рівень бідності населення? Назвіть ознаки належності до середнього класу.
66. Які фактори спричиняють поширення соціальних негараздів? Охарактеризуйте основні соціальні негаразди в сучасному суспільстві.
67. Що розуміють під соціальним захистом населення?
68. Дайте визначення поняття «якість життя населення». Порівняйте об'єктивістський та суб'єктивістський підходи до оцінки якості життя населення.

69. Охарактеризуйте співвідношення понять «якість життя», «рівень життя», «спосіб життя» та «умови життя».
70. Які показники використовуються для оцінки якості життя населення? Охарактеризуйте соціальні індикатори ООН для оцінки якості життя населення.
71. Визначте основні положення економічної та продовольчої безпеки. Що відноситься до пріоритетних національних економічних інтересів України на сучасному етапі розвитку? Подумайте, чому саме ці національні інтереси визначені як пріоритетні.
72. Охарактеризуйте фізичну та економічну складові продовольчої доступності. Наведіть приклади впливу різних чинників на територіальну диференціацію продовольчої безпеки в світі.
73. Визначте сутність соціальної безпеки. Охарактеризуйте загрози соціальній безпеці.
74. Які чинники впливають на демографічну безпеку? Наведіть приклади впливу різних чинників на територіальну диференціацію демографічної безпеки в світі.
75. Що розуміють під природно-техногенною та екологічною безпекою? Дайте оцінку їхнього впливу на соціум.
76. Що розуміють під вразливістю та чутливістю території до природних та техногенних загроз?
77. Наведіть визначення інформаційного простору та кібернетичного простору. В чому різниця між ними? Поясніть, через які дії реалізуються загрози інформаційній та кібернетичній безпеці.
78. Розкрийте сутність поняття «людський розвиток».
79. Якими є складові для визначення індексу людського розвитку? Як розраховується індекс людського розвитку, скоригований з урахуванням нерівності?
80. Розкрийте сутність поняття «сталий розвиток».
81. Вирішення яких соціальних проблем мало найбільший прогрес в результаті реалізації Цілей Розвитку Тисячоліття? Порівняйте Цілі Розвитку Тисячоліття в світі та визначені в Україні. Які, на Вашу думку, чинники зумовили такий їх зміст в Україні?
82. Які ключові соціальні проблеми мають вирішувати Цілі сталого розвитку до 2030 року?
83. Визначте ключові положення поняття управління соціальним розвитком. Які функції виконує соціальне управління?
84. Назвіть принципи управління соціальним розвитком. В чому полягає важливість прогностичної функції соціального управління?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір / За ред. Е.М.Лібанової. – К., 2008. – 383 с.
2. Немець Л. М., Олійник Я.Б., Немець К.А. Просторова організація соціально-географічних процесів в Україні: Монографія. – Х.: РВВ ХНУ, 2003. – 160 с.;
3. Немець Л. Теоретико-методологічні аспекти сучасної соціальної географії // Часопис соціально-економічної географії. – 2006. – Вип. 1. – С. 45–55.
4. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до соціальної географії. – К., 2000. – 204 с.
5. Павлов С.В., Мезенцев К.В., Любіцева О.О. Географія релігії: Навчальний посібник. – К. : Артк, 1999. – 504 с.
6. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії: Навчальний посібник. – К : Вища школа, 1996. – 231 с.
7. Регіональний людський розвиток : статистичний бюлетень / Відп. за вип. О. О. Кармазіна. – К. : Державна служба статистики України, 2017. – 66 с.
8. Соціальна географія. Підручник / за ред. Л. Немець та К. Мезенцева. – Київ, 2019. – 304 с.
9. Степаненко А. Онтологія соціальної географії як науки // Часопис соціально-економічної географії. – 2011. – Вип. 10 (1). – С. 5-18
10. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: Підручник. – Одеса: Астропринт, 2009. – 544 с.;
11. Шевчук Л.Т. Соціальна географія: Навчальний посібник / Л. Т. Шевчук. – К. : Знання, 2007. – 349 с.
12. Del Casino JR. V. Social Geography: A Critical Introduction. – John Wiley & Sons, 2009. – 336 p
13. Del Casino JR. V.J., Thomas M., Cloke P. Panelli R. (Eds). A Companion to Social Geography. – John Wiley & Sons, 2011. – 568 p.
14. Pogrebskyi T. Current trends of using scientific potential of Volyn Region / N. Krasnopolskaya, A. Potapova, G. Golub, T. Pogrebskyi // Uniwersytet Śląski Wydział Nauk o Ziemi Sosnowiec 2019, Acta Geographica Silesiana, 33. WNoZ UŚ, Sosnowiec, 2019 – P. 35-40.
15. Pohrebskyi T. Features of pilgrimage tourism in Ukraine (a case study of Uman) / L. Niemets, I. Telebienieva, K. Sehida, O. Krainiukov, H. Kucheriava, T. Pohrebskyi // Proceedings of the 34th International Business Information Management Association Conference (IBIMA) (Madrid, Spain, 13-14 November, 2019). Editor Khalid S. Soliman. Madrid, International Business Information Management Association (IBIMA), p. 509-515 (**Scopus, Web of Science**)
16. Pogrebskyi T. Place of health care system in social infrastructure / T. Pogrebskyi // Часопис соціально-економічної географії: міжрегіональний зб. наук. праць. – Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016.– Вип. 20(1). – С. 105-109.

Допоміжна:

1. Гродзинський М.Д. Безрегіональність // Київський географічний щорічник. – 2004. – Вип. 3. – С. 138-146.
2. Губський Б. В. Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення. – К. : Укрархбудінформ, 2001. – 121 с.
3. Гукалова І.В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація : монографія. – К.: ДП «Друкарня МВС України», 2009. – 174 с.
4. Гуцуляк В.М. Медична географія: Екологічний аспект: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2008. – 132 с.
5. Лібанова Е.М. Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу: Монографія. – К.: КНЕУ, 2008. – 328 с.
6. Лібанова Е.М. Ринок праці: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
7. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: Монографія – К.: ДП «Прінтсервіс», 2014. – 160 с.

8. Немець К.А. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі: Монографія. – Харків: ХНУ, 2013. – 225 с.;
9. Яворська В. В. Регіональні геодемографічні процеси в Україні: Монографія. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. – 384 с.
10. Cultural Geography. A Critical Dictionary of Key Concepts / Edited by D. Atkinson, P. Jackson, D. Sibley, N. Washbourne. – London, I.B.Tauris & Co Ltd, 2005. – 222 p.
11. Gregory D. Humanistic geography // The Dictionary of Human Geography. – London: Willey-Blackwell Publishing, 1986. – P. 207.
12. Pohrebnyi T. Spatial peculiarities of social networking services distribution in Rivnenska oblast / S. Puhach, T. Pohrebnyi, G. Golub // Часопис соціально-економічної географії: зб. наук. праць. – Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2020.– Вип. 28. – С. 43-50.